"LIFELONG LEARNING" KONSEPSIYASI ASOSIDA UZLUKSIZ TA'LIM TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING INNOVATSION-PEDAGOGIK MEXANIZMLARI

Qurbonova Nigina Boboxo'jayevna
Osiyo xalqaro universiteti
pedagogika va psixologiya kafedrasi o'qituvchisi
https://doi.org/10.5281/zenodo.23917719

Annotatsiya: Mazkur maqolada lifelong learning — umrbod ta'lim konsepsiyasining mazmun-mohiyati, uning zamonaviy uzluksiz ta'lim tizimini takomillashtirishdagi pedagogik imkoniyatlari hamda shaxsning butun hayoti davomida bilim, ko'nikma va kompetensiyalarini rivojlantirish masalalari yoritilgan. Zamonaviy jamiyatda ilm-fan, texnologiya va mehnat bozoridagi o'zgarishlar insondan doimiy ravishda yangi bilimlarni egallash va mavjud kompetensiyalarini takomillashtirishni talab etmoqda. Shu nuqtayi nazardan, lifelong learning konsepsiyasi ta'limni faqat muayyan yosh davri yoki ta'lim muassasasi bilan chegaralab qo'ymasdan, inson hayotining barcha bosqichlarini qamrab oluvchi uzluksiz jarayon sifatida qarashni nazarda tutadi. Maqolada uzluksiz ta'limni rivojlantirishning shaxsga yo'naltirilgan, kompetensiyaviy, faoliyatga asoslangan, individual-ta'limiy va raqamli pedagogik yondashuvlari tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: lifelong learning, umrbod ta'lim, uzluksiz ta'lim, pedagogik yondashuv, kompetensiya, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, mustaqil ta'lim, raqamli ta'lim, ta'limning uzviyligi.

Аннотация: В данной статье раскрывается содержание и сущность концепции lifelong learning — обучения на протяжении всей жизни, её педагогические возможности в совершенствовании современной системы непрерывного образования, а также вопросы развития знаний, умений и компетенций личности в течение всей жизни. Стремительные изменения в науке, технологиях и на рынке труда требуют от современного человека постоянного освоения новых знаний и совершенствования имеющихся компетенций. С этой точки зрения концепция lifelong learning предполагает рассмотрение образования не как процесса, ограниченного определённым возрастным периодом или образовательным учреждением, а как непрерывного процесса, охватывающего все этапы жизни человека. В статье анализируются личностно-ориентированный, компетентностный, деятельностный, индивидуально-образовательный и цифровой педагогические подходы к развитию непрерывного образования.

Ключевые слова: lifelong learning, обучение на протяжении всей жизни, непрерывное образование, педагогический подход, компетенция, личностно-ориентированное обучение, самостоятельное обучение, цифровое образование, преемственность образования.

Abstract: This article examines the content and essence of the lifelong learning concept, its pedagogical potential for improving the modern system of continuous education, and the issues of developing an individual's knowledge, skills and competencies throughout life. Rapid changes in science, technology and the labour market require people today to constantly acquire new knowledge and enhance their existing competencies. From this perspective, the lifelong learning concept views education not as a

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

process confined to a particular age period or educational institution, but as a continuous process that encompasses all stages of human life. The article analyses person-centred, competency-based, activity-based, individual-educational and digital pedagogical approaches to the development of continuous education.

Keywords: lifelong learning, lifelong education, continuous education, pedagogical approach, competence, person-centred learning, independent learning, digital education, continuity of education.

Bugungi kunda jahon hamjamiyati shunday bosqichga yetib keldiki, unda intellekt va ta'lim ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotning asosiy resurslariga aylandi.

Shu sababli globallashuv va ilmiy-texnik taraqqiyotning jadal sur'atlarda rivojlanishi sharoitida inson uchun eng katta xavf — uning atrof-muhitda sodir bo'layotgan tezkor o'zgarishlarga moslasha olmasligi va ushbu o'zgarishlarni samarali boshqara olmasligidir. Shu munosabat bilan ko'plab G'arb mamlakatlari davlat siyosatining asosiy ustuvor yo'nalishlari qatoriga uzluksiz ta'lim, ya'ni **"Lifelong Learning"** konsepsiyasi ilgari surildi.

Uzluksiz ta'lim konsepsiyasining klassik talqinida har bir insonning butun hayoti davomida muntazam ijodiy rivojlanishini ta'minlash, bilimlarini yangilab borish hamda kasbiy ko'nikmalarini takomillashtirish nazarda tutiladi. Mazkur yondashuvning amaliyotga joriy etilishi natijasida Yevropaning deyarli barcha mamlakatlari an'anaviy tarzda keng profilli mutaxassislarni tayyorlash modelidan butun umr davomida ta'lim olish modeliga o'tish yo'lini bosib o'tdi. Butun umr davomida uzluksiz ta'lim olish faqat rasmiy ta'lim bilan cheklanib qolmaydi. U, shuningdek, o'z-o'zini ta'lim olish (o'z-o'zini rivojlantirish) hamda zarur ijtimoiy ko'nikmalarni egallashni ham nazarda tutadi. Bunday ko'nikmalarga o'ziga bo'lgan ishonch, mas'uliyat, tavakkal qilish qobiliyati, axborotlar oqimida to'g'ri yo'nalish topish, doimiy tanlovlar asosida mustaqil qaror qabul qilish va o'zgarishlarga moslasha olish kabi kompetensiyalar kiradi.

Jamiyat rivojining hozirgi bosqichida ijodiy, nostandart fikrlaydigan, fan va ishlab chiqarishda yangi usullarni topa oladigan professional mutaxassislarga ehtiyoj tobora ortmoqda. Muammoning yechimi shaxsiy imkoniyatlarni muttasil rivojlantirish, demokratik jamiyatda yashash ko'nikmalarini egallash, uzluksiz ta'lim olish masalasiga borib taqaladi. «Lifelong learning», ya'ni "umr davomida ta'lim olish" konsepsiyasining paydo bo'lgani bejiz emas. XXI asrda ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotning jadallashuvi, raqamli texnologiyalarning keng joriy etilishi, kasblar va mehnat bozori talablarining tez o'zgarishi insonning ta'lim olishga bo'lgan ehtiyojini yangi bosqichga olib chiqmoqda. Bugungi kunda shaxsning muayyan ta'lim bosqichini tamomlashi uning bilim olish jarayoni yakunlanganini anglatmaydi. Aksincha, zamonaviy shaxs o'z bilimlarini muntazam yangilab borishi, yangi kompetensiyalarni egallashi va o'z kasbiy hamda shaxsiy rivojlanishini doimiy davom ettirishi zarur.

Mamlakatimiz Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi PF-5847-son Farmoni bilan tasdiqlangan "O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi"da oliy ta'lim jarayonlariga raqamli texnologiyalar va zamonaviy o'qitish usullarni joriy etish, yoshlarni ilmiy faoliyatga keng jalb etish, muhandislik-texnik ta'lim yo'nalishlarida tahsil olayotgan talabalar ulushini oshirish, kredit-modul tizimini joriy etish, o'quv rejalarida amaliy ko'nikmalarni oshirishga qaratilgan mutaxassislik fanlari bo'yicha amaliy mashg'ulotlar ulushini oshirish kabi bir qator yo'nalishlarda aniq vazifalar belgilab berilgan. Respublikamizda ta'lim tizimini mustahkamlash, uni zamon talablari bilan

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

uyg'unlashtirishda mutaxassis kadrlarni tayyorlash, ta'lim va tarbiya berish tizimining islohotlar talablari bilan chambarchas bog'langan bo'lishi muhim ahamiyat kasb etadi.

Shu jihatdan, lifelong learning**,** ya'ni umrbod ta'lim konsepsiyasi zamonaviy ta'lim paradigmasining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu konsepsiya ta'limni inson hayotining ma'lum bir davriga xos faoliyat sifatida emas, balki butun hayot davomida amalga oshiriladigan uzluksiz rivojlanish jarayoni sifatida talqin etadi.

Lifelong learning konsepsiyasining pedagogik mohiyati

Lifelong learning konsepsiyasining asosiy mazmuni insonning hayoti davomida ta'lim olishga bo'lgan ehtiyojini ta'minlashdan iborat. Bunda ta'lim faqat maktab, professional ta'lim yoki oliy ta'lim muassasasidagi mashg'ulotlar bilan chegaralanmaydi. Shaxs oilada, ish joyida, mustaqil faoliyat jarayonida, turli kurslar, seminarlar, treninglar, onlayn platformalar va ijtimoiy muhit orqali ham bilim va tajriba orttiradi.

Pedagogik nuqtayi nazardan lifelong learning konsepsiyasi quyidagi tamoyillarga asoslanadi:

1.Uzluksizlik tamoyili — ta'lim inson hayotining barcha bosqichlarida davom etadi. Ta'lim olish huquqi insonning eng asosiy va ajralmas huquqlaridan biri hisoblanadi. Har bir inson tug'ilganidan boshlab bilim olish, o'rganish va o'z qobiliyatlarini rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'lishi kerak. Ta'lim insonning nafaqat bilimli bo'lishiga, balki uning ma'naviy, axloqiy va madaniy jihatdan shakllanishiga ham xizmat qiladi. Shu sababli ta'lim jamiyat taraqqiyotining eng muhim omillaridan biri sifatida qaraladi.

Bugungi zamonaviy dunyoda ta'limsiz rivojlangan jamiyatni tasavvur qilish qiyin. Ta'lim insonning hayotdagi o'rnini topishi, kasb egallashi, iqtisodiy mustaqillikka erishishi va jamiyatda faol ishtirok etishiga yordam beradi. Bilimli inson o'z huquq va majburiyatlarini yaxshi anglaydi, qonunlarga hurmat bilan qaraydi va davlat taraqqiyotiga hissa qo'shadi. Shu bois barcha davlatlar ta'lim tizimini rivojlantirishga katta e'tibor qaratmoqda. Ta'lim olish huquqi xalqaro huquq normalari bilan mustahkamlangan bo'lib, ko'plab xalqaro tashkilotlar ushbu huquqni himoya qilish bilan shug'ullanadi. Inson huquqlari umumjahon deklaratsiyasi, Bola huquqlari to'g'risidagi konvensiya, UNESCO hujjatlari va boshqa xalqaro shartnomalarda har bir insonning ta'lim olish huquqi alohida e'tirof etilgan.

O'zbekiston Respublikasida ham ta'lim sohasiga katta e'tibor berilmoqda. Mamlakatimiz Konstitutsiyasida har bir fuqaroning bilim olish huquqi kafolatlangan. So'nggi yillarda yangi maktablar, universitetlar, zamonaviy ta'lim markazlari tashkil etilib, yoshlarning sifatli ta'lim olishi uchun keng imkoniyatlar yaratilmoqda.

2.Izchillik tamoyili — ta'limning turli bosqichlari o'zaro bog'langan holda tashkil etiladi. Izchillik tamoyili — ta'lim jarayonida bilim, ko'nikma, malaka va kompetensiyalarning mantiqiy ketma-ketlik, uzviylik va davomiylik asosida shakllantirilishini ifodalovchi muhim didaktik tamoyildir. Ushbu tamoyilga ko'ra, ta'limning har bir keyingi bosqichi avvalgi bosqichda egallangan bilim va tajribaga tayanadi hamda ularni yanada rivojlantiradi.

Pedagogik jihatdan izchillik "oddiydan murakkabga, ma'lumdan noma'lumga, umumiydan xususiyga, nazariy bilimdan amaliy faoliyatga" qarab harakatlanishni nazarda tutadi. Bunda o'quv materiallari tasodifiy emas, balki o'zaro mantiqiy bog'langan holda tanlanadi va o'qitiladi. Masalan, umumiy o'rta ta'limda o'zlashtirilgan biologik bilimlar keyinchalik akademik litsey yoki professional ta'limda chuqurlashtiriladi, oliy ta'limda esa maxsus fanlar orqali kasbiy kompetensiyaga aylantiriladi.

Izchillik tamoyili uzluksiz ta'lim tizimining barcha bo'g'inlari o'rtasidagi pedagogik vorisiylikni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Bunda maktabgacha ta'lim, umumiy o'rta ta'lim, professional

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

ta'lim, oliy ta'lim va keyingi ta'lim bosqichlari o'rtasida mazmuniy va metodik bog'liqlik mavjud bo'lishi talab etiladi.

3.Shaxsga yo'naltirilganlik — ta'lim mazmuni shaxsning ehtiyojlari, qiziqishlari va imkoniyatlariga moslashtiriladi. Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim konsepsiyasining markazida talabaning shaxsiy rivojlanishi turadi. Mazkur yondashuv ta'lim mazmuni va metodlarini barcha talabalar uchun bir xil shaklda tashkil etishdan ko'ra, ularning individual xususiyatlarini hisobga olishni nazarda tutadi.Oliy ta'limda shaxsga yo'naltirilgan ta'limni tashkil etishda quyidagi asosiy tamoyillar muhim hisoblanadi:

Birinchidan, individuallashtirish tamoyili. Talabalarning bilim darajasi, qobiliyati, qiziqishi va ta'lim olish sur'ati turlicha bo'lishi mumkin. Shu sababli ta'lim jarayonida individual topshiriqlar, differensial yondashuv va turli murakkablik darajasidagi o'quv vazifalaridan foydalanish maqsadga muvofiq.

Ikkinchidan, subyekt-subyekt munosabatlari tamoyili. Shaxsga yo'naltirilgan ta'limda o'qituvchi yagona bilim manbai sifatida emas, balki talabaning ta'lim faoliyatini tashkil etuvchi, maslahat beruvchi va yo'naltiruvchi pedagog sifatida faoliyat yuritadi.

Uchinchidan, individual ta'lim trayektoriyasini shakllantirish. Zamonaviy oliy ta'lim tizimida talabaning o'z qiziqishlari va kasbiy maqsadlariga mos ravishda fanlar, topshiriqlar, loyihalar va ta'lim resurslarini tanlash imkoniyatini kengaytirish muhimdir.

To'rtinchidan, mustaqil ta'limni rivojlantirish. Talabaning mustaqil izlanishi, axborotni tahlil qilishi, muammoga yechim topishi va o'z bilimini mustaqil ravishda boyitishi shaxsga yo'naltirilgan ta'limning muhim tarkibiy qismidir.

Beshinchidan, refleksiv yondashuv. Talaba o'zining o'quv faoliyati, erishgan natijalari va mavjud kamchiliklarini tahlil qilish imkoniyatiga ega bo'lishi lozim. Bunda o'z-o'zini baholash, portfolio, refleksiv kundalik va individual rivojlanish rejalaridan foydalanish samarali hisoblanadi.

Uzluksiz ta'limning faoliyat ko`rsatish prinsiplari quyidagilardan iborat:

- ta'limning ustuvorligi uning rivojlanishining birinchi darajali ahamiyatga ega ekanligi, bilim, ta'lim va yuksak intellektning nufuzi;
- ta'limning demokratlashuvi ta'lim va tarbiya uslublarini tanlashda o`quv yurtlari mustaqilligining kengayishi, ta'limni boshqarishning davlat-jamiyat tizimiga o`tilishi;
- ta'limning insonparvarlashuvi inson qobiliyatlarining ochilishi va uning ta'limga nisbatan bo`lgan turli-tuman ehtiyojlarining qondirilishi, milliy va umumbashariy qadriyatlar ustuvorligining ta'minlanishi, inson, jamiyat va atrof- muhit o`zaro munosabatlarining uyg'unlashuvi;
- ta'limning ijtimoiylashuvi ta'lim oluvchilarda estetik boy dunyoqarashni hosil qilish, ularda yuksak ma'naviyat, madaniyat va ijodiy fikrlashni shakllantirish;
- ta'limning milliy yo`naltirilganligi ta'limning milliy tarix, xalq an'analari va urf-odatlari bilan uzviy uyg'unligi, O`zbekiston xalqlarining madaniyatini saqlab qolish va boyitish, ta'limni milliy taraqqiyotning o`ta muhim omili sifatida e'tirof etish, boshqa xalqlarning tarixi va madaniyatini hurmatlash.

Ta'lim uzluksizligini ta'minlashning bosh g'oyasi o'quvchi shaxsining ta'lim sub'ekti sifatida izchil rivojlanib borishi bilan bog'liq. Kadrlar tayyorlash milliy modelida bu g'oya rivojlantirilib, shaxs kadrlar tayyorlash tizimining bosh sub'ekti va ob'ekti, ta'lim sohasidagi xizmatlarning iste'molchisi sifatida e'tirof etilgan. Respublikamizda amalga oshirilayotgan ta'lim islohotlarida shaxsning rivojlanishi uzluksiz jarayon sifatida qaralib, unda o'quv jarayonining faqat bilish emas, balki o'zlashtirilgan bilimlarni ijodiy talqin qilishni nazarda tutuvchi rivojlantiruvchi ta'lim g'oyalari bilan uyg'unlashgan. Bu

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

esa axborot berishga asoslangan o'qitishdan shaxsga yo'naltirilgan ta'limga, xotiraga asoslangan o'qitishdan faol o'zlashtirishga asoslangan o'qitishga o'tilishini belgilab berdi.

Uzluksiz ta'limni isloh qilish jamiyat taraqqiyotining hozirgi bosqichida zaruratga aylandi. Buning uchun milliy istiqlol davrida ob'ektiv va sub'ektiv shart-sharoitlar yetildi. Respublikamizning milliy xususiyatlari, umumbashariy talablar, xalqimiz mintalitetiga dahldor omillar hisobga olinib, uzluksiz ta'limning quyidagi islohat yo'nalishlar, tizim va turlari belgilandi.

Uzluksiz ta'lim tizimining faoliyat ko'rsatish tamoyillari quyidagilar:

a) ta'lim ustuvorligining tan olinishi;
b) ta'lim olish shaklini tanlash erkinligi;
c) ta'lim sohasi kamsitishlarga yo'l qo'yilmasligi;
d) ta'lim olishga doir teng imkoniyatlarning ta'minlanishi;
e) ta'lim va tarbiyaga milliy hamda umuminsoniy qadriyatlarning singdirilganligi;
f) ta'lim va tarbiyaning insonparvarlik, demokratik xususiyati;

ta'limning uzluksizligi va izchilligi;

t) o'n bir yillik ta'limning hamda olti yoshdan yeti yoshgacha bo'lgan bolalarni bir yil davomida umumiy o'rta ta'limga tayyorlashning majburiyligi;

k) davlat ta'lim standartlarini va davlat ta'lim talablari doirasida ta'lim olishning hamma uchun ochiqligi;

y) o'quv dasturlarini tanlashga doir yondashuvning yagonaligi va tabaqalashtirilganligi;

h) insonning butun hayoti davomida ta'lim olishi;

jamiyatda pedagoglarning ijtimoiy himoya qilishning kafolatlanganligi;

o)ta'lim tizimining dunyoviy xususiyatlarga egaligi;

p)bilimlilik, qobilyatlilik va iste'dodning rag'batlantirilishi;

i)ta'lim tizimida davlat va jamoat boshqaruvining uyg'unligi;

n)ta'lim faoliyati sohasidagi ochiqlik va shaffoflik;

Uzluksiz ta'lim yo'nalishlari quyidagilarni o'z ichiga oladi: ta'lim tizimida kadrlar salohiyatini, pedagoglar kasbiy nufuzini oshirish; davlat va nodavlat ta'lim muassasalarini rivojlantirish; ta'lim tizimini, ta'lim dasturlarini tubdan qayta qurish; majburiy umumiy o'rta ta'limdan o'rta mahsus kasb-hunar ta'limiga o'tishni ta'minlash; fan va ishlab chiqarish integratsiyalashgan yangi tipdagi o'quv muassasalarini vujudga keltirish; ilg'or texnalogiyalarni keng o'zlashtirish; ta'limning boshqaruv tizimini takomillashtirish; ta'lim olishda xalqaro fondler, xayriyalar, jamoat tashkilotlari rolini kuchaytirish, ta'lim va ilm-fan bilan bog'liq xorijiy tashkilotlar bilan hamkorlikni rivojlantirish va boshqalar;

Uzluksiz ta'lim olish shakllari quyidagilardan iborat:

1.Ishlab chiqarishdan ajralgan holda ta'lim olish (kunduzgi);
2.Ishlab chiqarishdan ajralgan holda ta'lim olish (sirtqi, kechki, masofaviy);
3.Dual ta'lim;
4.Oilada ta'lim olish va mustaqil ta'lim olish;
5.Kata yoshdagilarni o'qitish va ularga ta'lim berish;
6.Inklyuziv ta'lim;
7.Eksternat tartibdagi ta'lim;

Ta'lim jarayonida "lifelong learning" (uzluksiz o'rganish) konsepsiyasi bugungi kunda ta'lim tizimining muhim qismlaridan biriga aylangan. Bu konsepsiya bo'yicha o'qituvchilarni tayyorlashda turli xil yondashuvlar va metodologiyalarni ishlab chiqish zarurati mavjud. "Lifelong learning" deganda,

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

o‘rganishning doimiy va uzluksiz jarayoni tushuniladi, bu jarayon o‘qituvchilarni nafaqat ma'lum bir bosqichdagi bilimlar bilan ta’minlashni, balki ularni doimiy ravishda yangilab borish va o‘rgatish metodlarini takomillashtirishni ham o‘z ichiga oladi.

Lifelong learning (butun umr davomida ta’lim olish) mutaxassislarga mehnat bozorida o‘z talabgirligini saqlab qolish, kasbiy va yumshoq ko‘nikmalarni (soft skills) rivojlantirish imkonini beradi. Masalan, IT sohasida yangi dasturlash tillari va freymvorklar doimiy ravishda paydo bo‘lib bormoqda. Umr bo‘yi ta’lim olish tamoyiliga amal qiladigan dasturchilar o‘zlarining raqobatbardoshligini saqlab qoladilar. Zamonaviy va dolzarb bilim hamda ko‘nikmalarga ega bo‘lgan mutaxassislar, odatda, yuqoriroq ish haqi olish imkoniyatiga ega bo‘ladilar.

Uzluksiz ta’lim nafaqat kasbiy rivojlanishga xizmat qiladi, balki shaxsiy rivojlanishni ham rag‘batlantiradi, dunyoqarashni kengaytiradi, yangi qiziqish va mashg‘ulotlarni kashf etishga yordam beradi hamda o‘zini namoyon qilish imkoniyatini yaratadi. Doimiy ravishda bilim olish va yangi narsalarni o‘zlashtirish insonda hayotdan qoniqish hamda o‘ziga bo‘lgan ishonch tuyg‘usini shakllantiradi.

Zamonaviy xorijiy va Rossiya kompaniyalari o‘z xodimlari uchun ta’lim dasturlarini faol joriy etmoqda. Bu nafaqat jamoaning kasbiy salohiyatini rivojlantirish, balki kuchli raqobat sharoitida iqtidorli mutaxassislarni tashkilotda saqlab qolish imkonini ham beradi. Bundan tashqari, xodimlarni o‘qitish yangi mutaxassislarni izlash bilan bog‘liq xarajatlarni kamaytiradi, chunki u tashkilot ichida kadrlarning kasbiy va lavozimlararo mobilligini oshiradi.

Xulosa. “Lifelong learning” konsepsiyasi asosida uzluksiz ta’limni takomillashtirish pedagogilarda doimiy o‘rganish, kreativlik, texnologiyalardan samarali foydalanish, xalqaro tajriba almashish va individual ehtiyojlarga asoslangan yondashuvlar muhim o‘rin tutadi. Bu yondashuv, nafaqat o‘qituvchining kasbiy o‘sishini, balki o‘quvchilarni ham rivojlantirishda muhim rol o‘ynaydi. Mamlakatimiz ta’lim tizimini jahon standartlari darajasida ko‘tarishda munosib o‘rniga ega bilimli, qobiliyatli va iste’dodli o‘qituvchilarmizda kompetentlikni rivojlantirish, raqobat muhitini shakllantirish, ta’lim olish shakli, metod, vositalarini tanlay olish, ta’limning insonparvarlik, demokratik, shaffoflik, tenglik prinsiplarga amal qilish, ta’lim va tarbiya jaroyoniga milliy hamda umuminsoniy qadriyatlarni singdirish, jamiyat kelajagi bo‘lgan yosh avlod tarbiyasida xato va kamchiliklarga boshqalar tomonidan kamsitishlarga yo‘l qoymaslik, ijtimoiy jihatdan himoya qilish bugungi kun jamiyat oldida turgan sharafli vazifa ekanligini unitmagan holda, o‘qituvchilar uchun yaratilgan keng imkoniyatlardan unumli foydalanish, yetuk intellektual salohiyatli kadr bo‘lish kabi tavsiyalarga amal qilish kerak. Barcha xalqlarda harqanday davrda pedagog kasbi juda jiddiy yondashuvni talab qiladigan kasbdir. Bazi bir kimsalarning nazarida arzimas, deb qaralgan nuqtalar ham kompetentlik o‘qituvchi tomonidan nazarga olinmog‘i lozim. Bu kasb o‘z egasidan faoliyatining yakiniga qadar o‘rganishni, bilim olishni uni takomillashtirishni, hayoti davomida tajriba almashishni uni amaliyotga joriy qilish orqali malakarga ega bo‘lishni, ayniqsa, zamon o‘quvchisiga mos va xos bo‘lishni talab qiladi. Zero, pedagog qanchalik ilmli, tajribali,malakalarga ega,zamon talablariga javob bera oladigan inson bo‘lsa, o‘z kasbini sevsa, unga sidqidildan yondoshsa, u ko‘zlagan maqsadiga erishadi. Albatta, bu borada unga katta kuch, matonat, sabr-toqat juda muhim hisoblanadi, Chunki mana shu bosqichlardan mardona o‘ta olgan pedagog kompetentlik borasidagi barcha talablarga mos va xos bo‘ladi va natijada yuksak malakali va ilmli pedagog sifadia o‘z o‘quvchilari, tinglovchilari, jamoadoshlari orasida har qanday jarayonda oz’nafosatini yo‘qotmaydi, aksincha, jilolanadi.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasining «Ta'lim to'g'risida»gi Qonuni. 2020 yil 23 sentabr, O'RQ637-son. Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 24.09.2020 y., 03/20/637/1313-son.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 6 noyabrdagi "Ta'lim-tarbiya tizimini yanada takomillashtirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-4884-son qarori.
3. Inncheon declaration/Education 2030: Towards inclusive and euitable quality education ang lifelong learning for all (Word Edutezcation Forum, 19-22 may 2015, Incheon, Republic of Korea).
4. UNESCO. Learning: The Treasure within. UNESCO/HMSO, London. 1996.
5. Alkarov E.M. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida pedagog kadrlar uzluksiz kasbiy rivojlanishini boshqarish samaradorligini oshirish: pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati. –T.: 2021. – 60 b.
6. Jarvis P. (2012). Learning from everyday life. Human and Social Studies Research and Practice, 1(1), 1–20. Retrieved October 20, 2016.
7. Radjiyev A.B. Xalq ta'limi tizimida rahbar xodimlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirishni boshqarish samaradorligini oshirish (umumta'lim maktab direktorlari misolida): pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati. –T.: 2020. – 61 b.
8. N.Raxmanqulova, M.Yuldashev, A.Baxramov, M.Ahmedov, T.Raimov, A.Ametov. Xalq ta'limi xodimlarining malaka oshirish kurslaridan keyingi faoliyatlarini pedagogik qo'llabquvvatlash. – T.: Lesson Press, 2018. – 160 b.
9. Shodiyeva M.J. Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kasbiy rivojlantirishning ilmiypedagogik jihatlari // «Zamonaviy ta'lim» jurnali. 2021. №4 (101), 58-65-betlar
10. Toward a Prosperous and Inclusive Future : The Second Systematic Country Diagnostic for Uzbekistan : Farovon va Inklyuziv Kelajak Sari : O'zbekiston Mamlakatning Ikkinchi Tizimli Diagnostikasi// https://documents.worldbank.org/en/publication/documentsreports/documentdetail/099449406152214754/idu0c4d508cd06 86d04d500b0440b7819442dbd3
11. L2CU (O'zbekiston fuqarolarini tinglab) (monitoring paneli), Jahon banki, Vashington, Kolumbiya okrugi, https://www. worldbank.org/en/country/uzbekistan/brief/l2cu
12. Denisova E. The Global Challenge of Corruption in Higher Education // IAU Horizons. 2017. № 1. Б. https://www.alexandria. unisg.ch/250907/1/Denisova%20de%20Wit%20IAU%20Horizons. Pdf
13. Rose-Ackerman, S. Corruption, Readings in Public Choice and Constitutional Political Economy, New York: Springer, 2008, pp. 551–566.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.